

Jamérékből engedhető meg; a tömeges letét a használati minta természetével nem fér össze; a 15 éves oltalmi idő pedig nem áll arányban a használati minták jelentőségével.

Mindenesetre kívánatos lenne, hogy a tervezett magyar jogszabály mindezekre figyelemmel készüljön.

Magyar végrehajtások foganatosítása Ausztriában.

A jogsegélyszerződés gyakorlati alkalmazása.

Irta: *Dr. Deutsch Maurus* wieni ügyvéd.

E sorok tárgyát nem annak vizsgálata képezi, hogy a magyar végrehajtási jogcímek érvényesítésének Ausztriában melyek az anyagi és alaki kellékei.¹⁾ Előre feltételezve azt, hogy az adott esetben a magyar végrehajtási jogcím foganatosításának lehetősége Ausztriában adva van, rá akarok mutatni arra, hogy a *gyors* és *céltudatos* foganatosításnak mi az útja.

A jogsegélyszerződés (alábbiakban: JSz.) 6. §. 1. pontja szerint „*Csak bíróság intézhet foganatosítási megkeresést az adós ellen*“.

A JSz. 8. §. 1. pontja szerint „*a szerződő államok bíróságai egymással közvetlenül érintkeznek*“.

A törvénynek ezt a két rendelkezését az osztrák gyakorlat számos esetben rosszul értelmezte, úgyhogy a JSz. alkalmazásánál nehézségek álltak elő. A végrehajtási bíróságok nagyrésze úgy magyarázta a fenti rendelkezéseket, hogy magyar végrehajtási jogcímek foganatosítása csak akkor rendelhető el, ha a foganatosítási megkeresést a magyar bíróság közvetlenül teszi át („intézi” — 6. §.). Visszatartották tehát a kérelmet, ha a végrehajtható hitelező a magyar végrehajtási bíróság által neki kiadott jogerős rendelkezést a szükséges mellékletekkel együtt az osztrák végrehajtási bíróságnál *közvetlenül* nyújtotta be. Eppen a wieni végrehajtási bíróságnál, amely (a XXI. kerület kivételével) az összes wieni ingóvégrehajtásokat intézi, a gyakorlat teljesen ingadozó volt. Szerző iniciatívájára a wieni végrehajtási bíróság bírái még 1929-ben megtárgyalták egyik kari ülésükön ezt a kérdést, és sikerült azt örvendetes módon az alábbi határozattal tisztázni:

¹⁾ Lásd: Dr. Deutsch Maurus: „A magyar-osztrák végrehajtási jogsegély a gyakorlatban”, Grill, Budapest 1929., valamint u. a. „Die Vollstreckungshilfe zwischen Österreich und Ungarn”, Internationales Anwaltsblatt, Wien 1929., 74. o.

a) a wieni végrehajtási bíróság csak akkor foganatosítja a magyar végrehajtási jogcímekeket, ha a JSz. 6. §-ában felsorolt, végrehajthatósági és jogerő-záradékkal ellátott végrehajtási jogcímet, valamint a megkeresést a magyar végrehajtási bíróság *hivatalból teszi* hozzá át.

b) azonban a végrehajtási bíróság abban az esetben is foganatosíthatja a végrehajtást, ha a végrehajtató az a) alatt említett okiratot a végrehajtási bíróságnál *közvetlenül* nyújtja be, feltéve, hogy az okiratról kitűnik, hogy azokat a végrehajthatónak az illetékes foganatosítási bíróságnál való benyújtás végett adták ki. Ha a magyar végrehajtási jogcím ill. engedély a b) alatti záradékot nem tartalmazza, a wieni végrehajtási bíróság a foganatosítást megtagadja.²⁾

Tudomásom szerint a magyar gyakorlat ezeket a rendelkezéseket mindig előzékenyen értelmezte és nem is tette vizsgálat tárgyává, hogy a végrehajtási megkeresés és annak mellékletei milyen úton kerültek a foganatosítási bíróság elé. Magam is azon a nézeten vagyok, hogy az idézett rendelkezések értelmezése körül semmi kétség nem lehet. A 8. §. azért rendeli el a bíróságok közvetlen érintkezését, hogy a diplomáciai utat kikapcsolja. A 6. §. rendelkezése azt akarja megakadályozni, hogy a végrehajtást a hazai bíróság megkerülésével, közvetlenül a külföldi foganatosító bíróságnál lehessen kérni. Azonban semmilyen tilalom nem található a JSz.-ben és különösen annak idézett rendelkezéseiben, amely megakadályozná azt az igen praktikus eljárást, hogy a foganatosítási megkeresést a mellékletekkel együtt a végrehajtató, ill. képviselője nyújtja be a foganatosító bíróságnál. Tudtommal a magyar bíróságok ezeket az iratokat megfelelő felhasználás végett a végrehajthatónak mindenkor készséggel ki is szolgáltatták.

A *wieni legfelső törvényszéknek* nemrégén alkalma volt ezzel a JSz. szempontjából igen fontos kérdéssel foglalkoznia. A legfelső törvényszék egészen egyértelmű állásfoglalása a magyar gyakorlat eddigi felfogását juttatja érvényre.

A konkrét ingatlanvégrehajtási esetben a magyar végrehajtási jogcím alapján a magyar bíróság a végrehajtási megkeresést azzal a megjegyzéssel állította ki, hogy az ügyirat a végrehajthatónak az osztrák foganatosító bíróságnál való *közvetlen* benyújtás végett kiadandó. A benyújtás az ingatlanvégrehajtás szempontjából illetékes wien-belvárosi járásbíróságnál meg is történt, éspedig be-

²⁾ Lásd: Dr. Maurus Deutsch „Die Vollstreckung ungarischer Exekutionstitel” Öst. Anwaltszeitung, Wien 1929., 17. o.

nyújtották a megkeresést a végrehajtási jogcím és végrehajtási kérelem hiteles fordításával együtt, hivatkozással az általános gyakorlatra és különösen a wieni végrehajtási bíróság fentemlített kari határozatára. A bíróság ennek alapján kimondotta az ingatlan zárgondnokság alá helyezését és a végrehajtási jelzálogjog bekebelezését ugyanarra az ingatlanra. Az adós felfolyamodással élt, többek közt azzal az indokolással, hogy a JSz. 6. és 8. §§-ai alapján a kérelmet a magyar bíróságnak *közvetlenül* kellett volna áttennie. A *wieni tartományi polgári törvényszék*, mint felfolyamodási bíróság, 1934. aug. 4.-i 41. R. 629/34. sz. határozatában az alábbiakat mondotta ki:

„A Törvénytár 1914. okt. 26.-i 299. számában közzétett jogsegélyszerződés nem nyilatkozik arra nézve, hogy a bírói határozat a fél által érvényesen kézbesíthető-e. Tény, hogy a magyar bíróság határozatában a végrehajtási engedélyt megadta és az illetékes osztrák bíróságot annak foganatosítása végett megkereste. A felfolyamodási bíróság nézete szerint közömbös, hogy a megkeresés a foganatosító bíróságnál postán érkezik-e be a magyar bíróságtól, vagy hogy azt a végrehajtató nyújtja-e be, akinek a végrehajtási határozat szerint a megkeresést éppen a közvetlen benyújtás végett adták ki. Az 1914. okt. 26.-i jogsegélyszerződés végrehajtási utasításának 8. §-a sem tartalmaz olyan értelmű rendelkezést, amely ezt tiltaná és nem is forog fenn ok arra, hogy ezt érvénytelennek kellene kimondani.”

A *legfelső törvényszék* az adós újabb felfolyamodását 1934. szept. 12.-én 1. Ob. 740/34. sz. határozatával ismét elutasította és az itt tárgyalt kérdéssel kapcsolatban kijelentette, hogy a felfolyamodási bíróság helyes felfogása szerint a jogsegélyszerződés 8. §-a nem zárja ki a magyar végrehajtási engedély közvetlen benyújtását a belföldi (osztrák) végrehajtási bíróságnál; az ennek megfelelő gyakorlat nem törvényellenes.”

Ezzel a wieni legfelső törvényszék ezt a kérdést *egyértelműen* eldöntötte. Ezek szerint az alsóbíróságok — ha a JSz.-ben előírt kellékek egyébként adva vannak — a magyar bíróságok végrehajtási megkereséseit akkor is foganatosítani fogják, ha azokat nem postán teszi át hozzájuk a magyar bíróság, hanem a *végrehajtató közvetlenül* nyújtja be.

Fentiek szerint magyar végrehajtási jogcímek Ausztriában való foganatosításánál a következő úton lehet gyorsan és zavartalanul eredményhez jutni:

1. A végrehajtató kérvényt ad be a magyar végrehajtási bíróságnál, amelyhez csatolja a végrehajtható okirat egy eredeti példányát és hivatkozik a JSz. azon rendelkezéseire, amelyek a *konkrét* esetben a végrehajtás fogana-

tosítását Ausztriában lehetővé teszik. Ha az osztrák végrehajtás előfeltételei fennállanak, a magyar bíróság igazolni fogja az ítélet jogerősségét és végrehajthatóságát,³⁾ valamint az osztrák végrehajtás előfeltételeinek fennállását, (utóbbit a jogsegélyszerződés megfelelő rendelkezésére való hivatkozással) és *egyben megkeresést intéz az illetékes osztrák foganatosító bírósághoz, hogy a végrehajtást Ausztriában rendelje el és foganatosítsa* (lásd: 74800. I. M. rendelet).

Sürgős esetekben a végrehajtató ezeket az iratokat a magyar végrehajtási bíróságtól át fogja venni az osztrák foganatosító bíróságnál való közvetlen benyújtás végett. Minthogy a felső törvényszék idézett határozata ezen a ponton nem elég világos, óvatosságból célszerű lesz egy záradékot felvételni a magyar bíróság megkeresésébe, amely szerint az iratokat kiadták a végrehajthatónak az illetékes osztrák foganatosítási bíróságnál való benyújtás végett. Ez az eljárás azért előnyös, mert a magyar bíróság nem csatol megkereséséhez hiteles fordítást, úgyhogy az az osztrák igazságügyminiszterium fordítói irodájába kerül, ahonnan kb. csak 2—3 hét múlva kézbesítik ki lefordítva a foganatosító bírósághoz. Ezt az időt meg lehet takarítani, ha a megfelelően kiállított megkeresést a végrehajtató közvetlenül nyújtja be.

Amennyiben a végrehajtást célszerű osztrák ügyvéd közbenjárásával foganatosítani, úgy a megkeresésben megemlítendő, hogy a foganatosítás az illető osztrák ügyvéd bejelentésére és az ő közbenjárásával történjen meg, mert egyébként a foganatosítás *hivatalból* történik és a végrehajtató csak az eredményről kap értesítést. Költséget azonban csak akkor ítélnék meg a közbenjáró osztrák ügyvéd javára, ha az magát a magyar végrehajtató közvetlen meghatalmazásával igazolja. A magyar ügyvéd helyettesítési meghatalmazása nem elegendő, mert az — mint permeghatalmazás — csak belföldi ügyvédi tevékenységre vonatkozhat. A fennálló devizarendeletek (Devizarendelet 3. §.) az osztrák ügyvédnek úgy a foganatosítást és a tartozás átvételét megengedik, mint az összeg kifizetését Ausztriában a fél kezeihez. A Nemzeti Bank engedélye csak akkor szükséges, ha az összeget Magyarországra kell átutalni.

Céltalan és anyagi veszéllyel jár minden kísérlet, olyan végrehajtást kieszközölni Ausztriában, amelynek előfeltételei a JSz.-ben nincsenek megadva. Végrehajtást csak

³⁾ Biztosítási végrehajtás csak a jogsegélyszerződés 18. §-a szerint lehetséges.

akkor szabad Ausztriában megkérni és foganatosítani, ha a nemzetközi foganatosítást a JSz. *lehetővé teszi*. Ha a végrehajtató jogerős jogcím alapján a magyar végrehajtási bírósághoz megkeresési kérelmet intéz és azt *állítja*, hogy az ausztriai foganatosítás illetékességi előfeltételei a JSz. értelmében fennállanak, a magyar bíróság a végrehajtató állításának további ellenőrzése nélkül ki fogja állítani a megkeresést, kivéve, ha az állítás nyilvánvalóan helytelen. Ha például a végrehajtató kérelmében arra hivatkozik, hogy a végrehajtási bíróság illetékessége a JSz. 3. §. 5. pontján alapszik (teljesítési hely illetékessége), úgy a magyar bíróság a megkeresést ki fogja bocsájtani, anélkül, hogy ezt ellenőrizné vagy akár csak ellenőrizhetné, mert a végrehajtató nem köteles ezt az állítását igazolni. Épígy az osztrák foganatosítási bíróság is vizsgálat nélkül meg fogja állapítani — a végrehajtató állítása és a magyar bíróság igazolása alapján — hogy az ítélet jogerős, végrehajtható és miután a végrehajtás Ausztriában — hogy a fenti példánál maradjunk — a 3. §. 5. pontján alapszik, azt *foganatosítani fogja*. Ha azonban a kifogásolási eljárás során kiderül, hogy ezek az adatok tévesek, a végrehajtás megszüntetése folytán a végrehajtatót nemcsak a kifogásolási eljárás költségei, hanem a végrehajtási eljárás állami illetéke (2%) is terhelni fogja és azonfelül kártérítési felelősséggel tartozik az adósok mindazon károkért, amelyek az indokolatlan végrehajtásból származtak. Minthogy az adósok éppen nemzetközi eljárásoknál nagyon is megvizsgálják, hogy a JSz. értelmében a végrehajtás foganatosítható volt-e, nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a magyar adósok és képviselőik minden egyes esetben gondosan nézzenek utána, hogy a JSz.-ben lefektetett előfeltételek fennállanak-e és ellenkező esetben mindennemű végrehajtási kísérlettől tartózkodjanak.

2. Minthogy az osztrák és magyar végrehajtási jog közt különösen a végrehajtás eszközei és a foganatosítás útja tekintetében különbségek vannak, az alábbiakra akarok még utalni:

a) *Ingóvégrehajtás* foganatosítása Ausztriában nagyjából úgy történik, mint Magyarországon. A kérelemben kielégítési végrehajtást, ill. a JSz. 18. §-a esetében biztosítási végrehajtást kell kérni. Amíg azonban a magyar jog szerint a foganatosítása a végrehajtató közbenjárásával történik, hacsak nem kértek *kifejezetten hivatalból* való foganatosítást, addig Ausztriában éppen az *ellenkező* eset áll fenn: a végrehajtást *hivatalból* foganatosítják, ha a kérelemben nincs kifejezetten előírva, hogy az *közbenjárással* foganatosítandó.

b) Az adós követelésének vagy (magán- vagy köztisztviselői) *illetményeinek* lefoglalásánál más a helyzet. A végrehajthatónak a kérelemben meg kell adnia, hogy az adós *milyen* követelését akarja lefoglalni, annak jogcímét és hozzávetőleges összegét (utóbbit kötelezettség nélkül). A végrehajthatónak tehát már a magyar bírósághoz intézett végrehajtási kérelemnél tudnia kell, hogy az adósnak milyen követelését vagy milyen illetményét akarja végrehajtás alá vonni. A végrehajtható zálogjoga az adós követelésén vagy illetményén csak akkor jön létre, ha az *osztrák* bíróság ezt a követelés- vagy illetményfoglalást *elrendelte* és a letiltást az adós adósának (a harmadadósnak) kikézbefűti. A letiltás kikézbefűzése közvetlenül a magyar bíróság által hatálytalan, az osztrák bíróságok viszont nem kézbefűtik ki a magyar bíróság által elrendelt letiltásokat. Telekkönyvileg biztosított követelések lefoglalására vonatkozólag külön jogszabályok állanak fenn: itt a letiltás kézbesítésén kívül telekkönyvi bekebelezésre is van szükség.

c) *Ingatlanvégrehajtásoknál* a szembenálló jogrendszerek *alapvető különbségeket* mutatnak. Pénzkövetelések behajtása ingatlanvégrehajtás alapján Ausztriában három egymástól *független* úton történhetik, és pedig végrehajtási *zárlat*, végrehajtási *zálogjog* és végrehajtási *árverés* útján. Mindhárom végrehajtási mód egymástól független és ezért a magyar végrehajtási bíróságnak azokat a megkeresésben kifejezetten meg kell jelölnie. Az *osztrák* bíróság *csak azt a végrehajtási módot alkalmazhatja, amely a magyar végrehajtási bíróságnál lett kérelmezve*. Ezt mondotta ki a JSz. alapelveivel összhangban a legfelső törvényszék 1935. jan. 24-iki 2. Ob. 42/1935/2. sz. határozata is.

A magyar bíróság *ingóvégrehajtást* rendelt el és megkereste a wieni végrehajtási bíróságot foganatosítás végett egy wieni ügyvéd közbenjöttével. A végrehajtási bíróság azonban *a végrehajtható közvetlenül benyújtott kérelme alapján* egy követelés lefoglalására is engedélyt adott. Az adós felfolyamodása következtében a wieni tartományi polgári törvényszék ezt a határozatot megváltoztatta és a követelés lefoglalását nem hagyta jóvá. A *legfelső törvényszék* a felfolyamodási bíróság álláspontjára helyezkedett és kifejtette, *hogy az osztrák jogban — szemben a magyar joggal — az ingóvégrehajtás és a követelés elleni végrehajtás két független eljárási mód, és az osztrák végrehajtási bíróság csak azokra a vagyontárgyakra foganatosíthatja a végrehajtást, amelyek a magyar megkeresésben bennefoglaltak*. Ez a határozat nem kifogásolható, mert megfelel az osztrák végrehajtási utasítás szellemének, amely élesen különböztet ingóvégrehajtás és követelés el-

leni végrehajtás között, és azokra más-más útat ír elő. Mindenesetre érdekes rámutatni arra az anomáliára, hogy azonos tényállás mellett a *magyar foganatosító bíróságnak* a követelés letiltását is el kellett volna rendelnie; nyilvánvalóan azért, mert az 1881: LX. t.-c. a követelés ellen vezetett végrehajtást az ingóvégrehajtások közé sorolja és úgy is tárgyalja (§ 79. etc.).

d) Ezzel szemben minden további nélkül lehetséges egy megkeresésben több végrehajtási módot is megnevezni. A megkeresésben meg kell jelölni, hogy melyik osztrák bíróság illetékes a foganatosítás szempontjából.⁴⁾ — Különböző végrehajtási módok egyidejű megkeresésénél, amelyekre egyébként más-más bíróság lenne illetékes, bármelyik bíróság rendelheti el az összes végrehajtási módokat (legfelső törvényszék 1. Ob. 740/34. sz. határozata). Sürgős esetekben, ez az eljárási mód sokszor nem ajánlatos és célszerűbb minden egyes tekintetbe jövő foganatosítási bírósághoz külön-külön megkeresést intézni, az összes mellékletekkel együtt. Éppen Wienben fordul elő könnyen, hogy ingóvégrehajtás, végrehajtási zárlat és végrehajtási árverés együttes megkeresésénél három különböző bíróság lesz illetékes a foganatosításra. Ebben az esetben a megkeresést és mellékleteit annyi példányban kell kiállíttatni, ahány bíróság tekintetbe jön.

⁴⁾ Különleges esetektől eltekintve, általában az alábbi bíróságok illetékesek *Wienben* a foganatosításra:

a) ingóvégrehajtásnál és követelések letiltásánál az adós lakhelye szerint az I.—XX. kerületben a wieni végrehajtási bíróság, a XXI. kerületben a floridsdorfi járásbíróság.

b) Követelések lefoglalásánál, ha az adós lakhelye külföldön van, a foganatosítási illetékességet az a) pont értelmében a (harmadadós) lakhelye határozza meg.

c) Ingatlanok végrehajtási jelzálogjogának bekebelezését a telekkönyvi betét, ill. főbetét bírósága rendelheti el, és pedig:

az I.—IX. és XX. kerületben a wieni tartományi polgári törvényszék,

a X. és XI. kerületben Favoriten kerület járásbírósága,

a XII. kerületben Meidling kerület járásbírósága,

a XIII. kerületben Hietzing kerület járásbírósága,

a XIV. és XV. kerületben Fünfhauskerület járásbírósága,

a XVI. és XVII. kerületben Hernals kerület járásbírósága,

a XVIII. és XIX. kerületben Döbling kerület járásbírósága,

d) Ingatlanok végrehajtási árverését és telekkönyvi jogok lefoglalását

az I.—IX. és XX. kerületben a belvárosi járásbíróság,

a X. és XI. kerületben Favoriten kerület járásbírósága,

a XII. kerületben Meidling kerület járásbírósága,

a XIII. kerületben Hietzing kerület járásbírósága,

a XIV. és XV. kerületben Fünfhaus kerület járásbírósága,

a XVI. és XVII. kerületben Hernals kerület járásbírósága,

a XVIII. és XIX. kerületben Döbling kerület járásbírósága rendel

eli el.

Amennyiben a foganatosítást illetékességgel nem bíró végrehajtási bíróságtól kérték, úgy a kérelmet *hivatalból* átteszik az *illetékes* bírósághoz.

e) Egyébként az ingatlanvégrehajtás fentemlített módjaival kapcsolatban még a következőt kell megjegyezni: Végrehajtási árverést akkor célszerű kérni, ha az árverési indítvány vagy a netán már korábban bekebelezett végrehajtási jelzálogjog rangsora alapján a követelés kielégítése remélhető. A végrehajtási árverés ugyanis költséges becslési eljárást igényel, amelynek illetékét a végrehajtható kötelelő előlegezni, kivéve, ha csupán csatlakozik egy folyamatban levő eljáráshoz, vagy ha az utolsó év folyamán egy még használható becslést eszközöltek.

f) Egyébként külföldi jogcímen alapuló végrehajtás lényeges illetékekkel jár, amelyekért a végrehajtható az adóssal egyetemlegesen felelős. Ez az illeték egyenlő az ítéleti illetékkal és S. 500-on felüli pertárgynál a tőkekövetelés 2%-át teszi ki. Telekkönyvi illetékek: a zálogjog bekebelezésénél 1%, a végrehajtási árverés feljegyzésénél $\frac{1}{2}\%$ és a végrehajtási zárlat feljegyzésénél $\frac{1}{2}\%$ a teljes összeg után (járulékok után is). Ezek az illetékek a Magyarország és Ausztria közt érvényben levő szerződések szerint Magyarországon is behajthatók; ezzel szemben a foganatosító közegek (azaz a foganatosító bíróságok tisztviselőinek) díjai a magyar végrehajtók díjaihoz képest igen alacsonyak.

g) A magyar joggyakorlattal szemben súlyos teher-tételt képez az osztrák végrehajtási eljárásban az, hogy igényperекnél a végrehajtható terhére költséget ítélnék meg, továbbá az ingózálogjog egyéves elévülése és az a tény, hogy az adósnak úgyszólván lehetetlen haladékot adni, mert ingóvégrehajtásoknál a felfüggesztett eljárást 6 hónapon belül folytatni nem lehet, viszont a zálogjog — mint említettem — egy év alatt elévül. Másrészt az adóst elzárással is lehet kényszeríteni a vagyontalansági eskü letételére, ami reményt nyújt a végrehajthatónak, hogy az ingóvégrehajtást sikerrel folytathatja le.

Láttuk, hogy az osztrák-magyar jogsegélyszerződés keretén belül nemcsak bonyolult jogi kérdések merülnek fel, hanem annak gyakorlati alkalmazása is a legnagyobb gondosságot igényli.